HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ברכות וקללות אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן בשני ובחמישי בשבת במנחה קורין כסדרן ואין עולים להם מן החשבון שנאמר [1]וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו: **גמ'** ת"ר בפסח קורין בפרשת מועדות ומפטירין [2]בפסח גלגל והאידנא דאיכא תרי יומי [א]יומא קמא בפסח גלגל [ב]ולמחר [3]בפסח יאשיהו ושאר ימות הפסח מלקט וקורא מענינו של פסח מאי היא אמר רב פפא מאפ"ו סימן יום טוב האחרון של פסח קורין [4]ויהי בשלח ומפטירין [5]וידבר דוד ולמחר [6]כל הבכור ומפטירין [7]עוד היום אמר אביי והאידנא [ג]נהוג עלמא למיקרי (א)משך תורא קדש בכספא פסל במדברא שלח בוכרא בעצרת [8]שבעה שבועות ומפטירין [9]בחבקוק אחרים אומרים [10]בחדש השלישי ומפטירין [11]במרכבה והאידנא [ד]דאיכא תרי יומי עבדינן כתרוייהו ואיפכא בראש השנה [12]בחדש השביעי ומפטירין [13]הבן יקיר לי אפרים ויש אומרים [14]וה' פקד את שרה ומפטירין [15]בחנה [ה]והאידנא דאיכא תרי יומי יומא קמא כיש אומרים למחר [16]והאלהים נסה את אברהם ומפטירין הבן יקיר [ו]ביוה"כ קורין [17]אחרי מות ומפטירין [18]כי כה אמר רם ונשא [ז]ובמנחה קורין בעריות ומפטירין ביונה אמר ר' יוחנן כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה אתה מוצא ענוותנותו דבר זה כתוב בתורה (ב)ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים כתוב בתורה [19]כי ה' אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים וכתיב בתריה עושה משפט יתום ואלמנה שנוי בנביאים [20]כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש וגו' וכתיב בתריה ואת דכא ושפל רוח משולש בכתובים דכתיב [21]סולו לרוכב בערבות ביה שמו וכתיב בתריה אבי יתומים ודיין אלמנות [ח]יו"ט הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים ומפטירין [22]הנה יום בא לה' והאידנא דאיכא תרי יומי [ט]למחר מיקרא ה"נ קרינן אפטורי מאי מפטירין [י][23]ויקהלו אל המלך שלמה [כ]ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג [ל]יו"ט האחרון (ג)קורין כל הבכור מצות וחוקים ובכור ומפטירין [24]ויהי ככלות שלמה [מ]למחר קורין וזאת הברכה ומפטירין [23]ויעמד שלמה אמר רב הונא אמר רב [נ]שבת שחל להיות בחולו של מועד בין בפסח בין בסוכות מקרא קרינן [25]ראה אתה אפטורי בפסח [26]העצמות היבשות ובסוכות [27]ביום בא גוג [ס]בחנוכה בנשיאים ומפטירין [28]בנרות דזכריה [ע]ואי מיקלעי שתי שבתות קמייתא בנרות דזכריה בתרייתא [29]בנרות שלמה [פ]בפורים [30]ויבא עמלק [צ]בראשי חדשים [31]ובראשי חדשיכם [ק]ראש חדש שחל להיות בשבת מפטירין [32]והיה מדי חדש בחדשו [ר]חל להיות באחד בשבת מאתמול מפטירין [33]ויאמר לו יהונתן מחר חדש אמר רב הונא (א)

ראש

ברכות וקללות. דאם בחקותי(ד) להודיע שעל עסקי החטא באה פורענות לעולם ויחזרו בתשובה ויגלו מצרה שהן מתענין עליה: **אין מפסיקין בקללות.** כדמפרש מילתא שאין שנים קורין בהן אלא אחד קורא את כולן ושנים הראשונים קורין פרשת ברכות: **קורין כסדרן.** בענין סדר הפרשיות (ב) ותנאי פליגי בה בברייתא בגמרא(ה) היכן מתחיל בשני ובחמישי: **ואין עולה להן מן החשבון.** כשיגיע יום שבת יחזרו מה שקראו בשבת במנחה ובשני ובחמישי: **שנאמר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל.** אכולה מתני' קאי ללמוד מכאן שמצוה לקרות ביום המועד מענייני המועדות: **גמ' הכי גרסינן ת"ר בפסח קורין בפרשת מועדות(ו) כו'.** ברייתא שלימה היא עד ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג אלא שבעלי הגמרא אפסיקוה לפרש בכל מועד יום ביום מה תיקנו האחרונים שנהגו לעשות ב' ימים לקרות ביום שני לפי שהברייתא נשנית בארץ ישראל שאין עושין י"ט אלא יום אחד: **בפסח גלגל.** ביהושע (ג): **ושאר כל ימות הפסח סימן מאפ"ו.** משכו וקחו לכם צאן(ז) "אם כסף תלוה את עמי(ח) "פסל לך(ט) "וידבר שבבהעלותך(י) (ד) ויום טוב שני קורין כיום ראשון שור או כשב(כ): **ויהי בשלח פרעה.** לפי שביום ז' של פסח אמרו שירה על הים: **ומפטירין וידבר דוד.** שהיא שירה כמותה ומדבר בה מיציאת מצרים עלה עשן באפו וגו' וישלח חציו ויפיצם וגו': **עוד היום.** לפי שמפלתו של סנחריב בליל פסח היה: **ומפטירין בחבקוק.** שמדבר במתן תורה אלוה מתימן יבוא במתן תורה (ה): **במרכבה.** דיחזקאל על שם שנגלה בסיני (ו) ברבוא רבבות אלפי שנאן: **והאידנא דאיכא תרי יומי עבדינן כתרוייהו ואיפכא.** דקאמרי אחרים דאינהו בתראי לתנא קמא בחדש השלישי ומפטיר במרכבה ביום הראשון קרינן להו ודקאמר תנא קמא בעצרת שבעה שבועות ומפטירין בחבקוק קרינן ביום השני ואיפכא דמתן תורה בששי בסיון: **הבן יקיר לי אפרים.** משום (ז) זכור אזכרנו רחם ארחמנו: **מפטירין בחנה.** לפי שפקידתה היתה בראש השנה ועקידת יצחק מזכירין כדי שתזכר לנו היום במשפט: **כי כה אמר רם ונשא.** ואמר סולו סולו שמדבר במדת התשובה הלא זה צום אבחרהו (ישעיה נח): **קורין בעריות.** שמי שיש עבירות בידו יפרוש מהן לפי שהעריות עבירה מצויה שנפשו של אדם מחמדתן(ל) ויצרו תוקפו: **הנה יום בא לה'.** דכתיב ביה לחוג את חג הסוכות: **ויקהלו.** על שם שחנוכת הבית היתה באותה אסיפה ובחג הסוכות: **קורין כל הבכור.** אלא שמתחילין עשר תעשר(מ) לפי שיש באותה פרשה מצות וחוקים הרבה הנהוגות בחג באותו זמן שהוא זמן אסיף ועת שהעניים צריכין לאסוף מאכל לביתם ועוד יש באותה פרשה מצות מעשר עני ומצות נתון תתן ופתוח תפתח והענק תעניק לעבד עברי ושילוח חפשי והעבט תעביטנו: **ויהי ככלות שלמה.** על שם ביום השמיני שלח את העם: **מקרא קרינן ראה אתה.** שיש שם מצות שבת ורגלים וחולו של מועד דכתיב את חג המצות תשמור ומכאן למדנו איסור מלאכת חולו של מועד במסכת חגיגה (דף יח.): **בעצמות היבשות.** שיצאו ממצרים לפני הקץ: **ביום בא גוג.** והיא המלחמה האמורה בזכריה(נ) בהנה יום בא לה': **נרות דזכריה.** רני ושמחי על שם ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגו': **נרות דשלמה.** ויעש חירום [וגו'] ואת המנורות חמש מימין וגו':

עד

והאידנא נהוג עלמא למקרי משך תורא וכו'. אומר ר"י דזה הסדר לא ישתנה רק כשחל פסח ביום חמישי שאז ב' קורין משך תורא וביום שלישי שהוא שבת של חול המועד קורין ראה אתה אומר אלי ובכללה הוי פסל לך כדאמרינן לקמן דשבת של חול המועד בין בניסן בין בתשרי קורין ראה אתה אומר אלי וביום ד' וחמישי וששי של פסח שהוא אב"ג דשבת לא יקראו פסל לך בחמישי של פסח כמו שרגילין בשאר שנים אלא ביום (ח) ארבע וחמישי וששי יקראו קדש בכספא במדברא:

במנחה קורין בעריות. לפי שהנשים מקושטות בשביל כבוד היום לפיכך צריך להזכירם שלא יכשלו בהן ובמדרש יש שלכך קורין בעריות לפי שישראל עושין רמז להקב"ה שכשם שהזהיר אותם שלא לגלות ערוה כך לא תגלה ערותם בעונותם:

למחר קרינן וזאת הברכה ומפטירין ויעמוד שלמה. ויש מקומות שנהגו להפטיר בויהי אחרי מות משה ושיבוש הוא שהרי הש"ס אין אומר כן ויש אומרים שרב האי גאון תקן לומר ויהי אחרי מות משה אבל אינן יודעין הסברא אמאי שנה סדר הש"ס:

מפטיר ויאמר לו יהונתן מחר חדש. קשיא אמאי אין עושין כן כשחל ר"ח אדר וראש חדש ניסן באחד בשבת ואמאי מפטירין ביהוידע ובראשון באחד לחדש וי"ל משום דהפטרה דיהוידע מדברת בשקלים ומזכרת שראש חדש אדר יהיה באותו שבוע (ס):

ראש

מסורת הש"ס

(א) והם סימני ראשי פרשיות דהיינו יום ראשון משכו וקחו יום ב' שור או כשב יום ג' קדש לי כל בכור יום ד' אם כסף תלוה יום ה' פסל לך יום ו' במדברא דהיינו וידבר וגו' במדבר סיני ויעשו בני ישראל את הפסח ביום ז' פ' בשלח ביום ח' ביכרא כל הבכור אשר יולד וגו'. משנה ברורה., (ב) [ע' תוס' ר"ה לב. ד"ה מתחיל], (ג) [ע' בהר"ן דף רסח. שהעתיק קורין מצות וחוקים וכל הבכור ומפטירין וכו' והיא גרסא נכונה], (ד) [ויקרא כו], (ה) [ע"ב], (ו) [ויקרא כג], (ז) [שמות יב], (ח) [שם כב], (ט) [שמות לד], (י) [במדבר ט], (כ) [ויקרא כב], (ל) [חגיגה יא:], (מ) [דברים יד], (נ) [פרק יד], (ס) [ע' רש"א],

◆

תורה אור השלם

1. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
ויקרא כג מד
2. (יהושע ה)
3. (מלכים-ב כג)
4. (שמות יג)
5. (שמואל-ב כג)
6. (דברים טו)
7. (ישעיהו י)
8. (דברים טז)
9. (חבקוק ג)
10. (שמות יט)
11. (יחזקאל א)
12. (במדבר כט)
13. (ירמיהו לא)
14. (בראשית כא)
15. (שמואל-א ב)
16. (בראשית כב)
17. (ויקרא טז)
18. (ישעיהו נז)
19. כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה:
דברים י יז-יח
20. כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים:
ישעיהו נז טו
21. שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ:
תהלים סח ה-ו
22. (זכריה יד)
23. (מלכים-א ח)
24. (מלכים-א ט)
25. (שמות לג)
26. (יחזקאל לז)
27. (יחזקאל לח)
28. (זכריה ג)
29. (מלכים-א ז)
30. (שמות יז)
31. (במדבר כח)
32. (ישעיהו סו)
33. (שמואל-א כ)

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה ח טוש"ע א"ח סי' תפח ס"ג:
סז ב מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תצ סעיף א:
סח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
סט ד מיי' שם הל' ט טוש"ע א"ח סי' תצד סעיף א ב:
ע ה מיי' שם הלכ' י טוש"ע א"ח סי' תקפד סעי' ב וסי' תרא סעי' א:
עא ו מיי' שם הל' יא טוש"ע א"ח סי' תרכא סעיף א:
עב ז מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרכב סעיף ב:
עג ח מיי' שם הלכה יב טוש"ע א"ח סי' תרנט:
עד ט י מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסב סעיף ג':
עה כ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסג ס"א:
עו ל מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסח ס"ב:
עז מ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסט ס"א:
עח נ מיי' שם הלכה טו טוש"ע א"ח סי' תצ סעי' ה וסי' תרסג סעיף ג:
עט ס ע מיי' שם הל' יז טוש"ע א"ח סי' תרפד [סעי' א ב]:
פ פ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרצג סעי' ד:
פא צ מיי' שם הל' ד טוש"ע א"ח סי' תכג סעי' ב:
פב ק מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תכה ס"א:
פג ר מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב הונא אמר רב ראש חדש: (ב) רש"י ד"ה קורין כסדרן. בענין סדר הפרשיות ואין עולה להן מן החשבון וכו' ובשני ובחמישי ותנאי פליגי בה וכו' ובחמישי הס"ד ואח"כ מה"ד שנאמר: (ג) ד"ה בפסח גלגל ביהושע בעת ההיא הס"ד: (ד) ד"ה ושאר כל ימות הפסח וכו' שבבהעלותך וביום שני קורין משכו וביום ראשון שור כצ"ל ותיבת טוב נמחק: (ה) ד"ה ומפטירין בחבקוק וכו' במתן תורה משתעי הס"ד: (ו) ד"ה במרכבה וכו' שנגלה בסיני ברכב רבותים אלפי שנאן: (ז) ד"ה הבן יקיר לי אפרים משום דכתיב ביה זכור וכו' ארחמנו דקמיירי בזכרונות הס"ד ואח"כ מה"ד ומפטירין וכו' בראש השנה הס"ד ואח"כ מה"ד והאלהים נסה את אברהם ועקידת יצחק מזכירין כדי שיזכור לנו עקידתו היום במשפט: (ח) תוס' ד"ה והאידנא וכו' אלא ביום רביעי חמישי וששי יקראו קדש:

◆

רבינו חננאל

אסיקנא והאידנא נהוג עלמא מש"ך תור"א קד"ש בכספ"א פס"ל מדבר"א של"ח בוכר"א. וקורין ומפטירין כאשר כתוב בגמרא, ופשוטה היא.

◆

מוסף רש"י

ובמנחה קורין בעריות. זה שקורין במנחה בעריות מפני מה, שביום הכיפורים אין מתכפרין בו עוונות עד שיחזרו בתשובה, ואף על גב דלאמרינן (יומא פה:) כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יום הכפורים מכפר, לית הלכתא כרבי אלא כי האי ברייתא דתניא (שם פו.) שאל ר' מתיא בן חרש את רשב"י ברומי שמעת ארבעה חלוקי כפרה כו' וכיון דלא מיכפר יום הכיפורים אלא בתשובה עמו, לפיכך קרינן בעריות דאם ח"ו יש בן ישראל שפרץ בעריות או בנדה, כיון שקורין לפניו זוכר עבירה שבאת לידו וחוזר בתשובה כדי שיתכפר לו עון ההוא (הפרדס עמ' דלה) או: שקורין בעריות כדי שישמעו בה כריתות של עריות ויפרשו מהן (סדור רש"י סי' ריד: מחז"ו סי' שנד) אותו שעבירות של עריות בידו, לפי שעריות היא עבירה המצויה, שנפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתם, או שמא עשה שום חטא ויחזור בתשובה, כדאמר בפ' בתרא דיומא ובפ"ק דשבועות (אינו לפנינו ועי' רש"י ותוס' שבועות יג:) חומר ביוה"כ מבשעיר דאילו יוה"כ מכפר עד שתחשך, ועוד שאנו מחננים לפני הבורא שכשם שהזהירנו על העריות שאמר ערות אשה ובתה לא תגלה, כמו כך אנו מבקשין שלא יגלה ערותינו מחטאותינו ומעוונותינו וישליך במצולות ים כל חטאותינו, וביומא פ' שני שעירי (סז:) אמרינן דבר אחר גזירה אני ה', אני ה' גזרתים שאין לך רשות להרהר בהם, ת"ל אני ה' בסוף הפרשה גבי עריות, ולפיכך אומר פרשת עריות במנחת כיפור, שדומה לענין כמו עריות שאסר לכם שאין להרהר אחר הענין, כך שעיר המשתלח אין להרהר עליו, כך מצאתי בסדר לותיר (מחז"ו סי' שנה). **ומפטירין ביונה.** השלישי מפטיר ביונה, משום תשובת אנשי נינוה (סדור רש"י שם מחז"ו שם). **ומפטירין ויעמד שלמה.** תפלת גמר הבנין בגמר החג (מחז"ו סי' תיח). **בחנוכה בנשיאים.** ומה ראו לקרות בחנוכה חנוכת המזבח, לפי שעשה משה בהר אותן מאה ועשרים יום, פעם שלישי ירד בעשרה בתשרי ונתבשר סלחתי, ביום הכפורים בו ביום נאמר לו ועשו לי מקדש וידעו הכל שנתרצה להם, שמחו במלאכה ועשאוה זריזות, אמר ר' שמואל בר נחמני לשלשה חדשים, תשרי ומרחשון וכסלו, נגמרה מלאכת המשכן, בתנחומא בפסיקתא במדרש ותשלם כל המלאכה, מאד עמקו מחשבותיך, א"ר חנינא בכ"ה בכסלו נגמרה מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן שהקימו משה, וכל זמן שהיה מקופל היו ישראל מלמלמים על משה לומר על מה לא הוקם מיד, שמא דופי אירע בו, והקב"ה חישב לערב שמחת המשכן בחודש שנולד יצחק בא' ניסן ולא לימלם אדם עוד אחר משה, ומעתה הפסיד כסלו שנגמרה בו מלאכה, אלא ותשלם, אמר הקב"ה עלי לשלם לו, והיכן שילם לו, חנוכת בית חשמונאי (סידור רש"י סי' שכ, הפרדס עמ' רמב. מחז"ו סי' רלט).